

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/92/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1108203559
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:1108203559.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Ondreja Krajča a JUDr. Moniky Holickej v spore žalobcu: P. N. X., XXXX, W. Š. Č.. XXXX/X, A. N., zastúpeného: JUDr. Zuzana Lapárová, advokátka so sídlom Forgáčova bašta 7, Nové Zámky, proti žalovanému: DÔVERA zdravotná poisťovňa, a.s., so sídlom Einsteinova 25, Bratislava, IČO: 35 942 436, o zaplatenie 30.084,84 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 29. novembra 2018, č.k. 16C/43/2008-1101, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti **p o t v r d z u j e**.

Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom uložil súd prvej inštancie žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 30.084,84 eur s poplatkom z omeškania vo výške 0,1% zo sumy 30.084,84 eur za každý kalendárny deň omeškania od 03.03.2010 do zaplatenia, žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a žalovanému uložil povinnosť nahradiť štátu trovy znaleckého dokazovania. Konštatoval, že žalobca sa domáhal zaplatenia sumy vo výške 906.336,- Sk (30.084,84 eur) s 16% úrokom z omeškania od 06.06.2004 do zaplatenia titulom zaplatenia žalobcom poskytnutej zdravotnej starostlivosti poisťovňou žalovanej. Žalobca žalobu odôvodnil tým, že poisťovňou žalovanej poskytoval zdravotnú starostlivosť na základe Zmluvy o poskytovaní a úhrade zdravotnej starostlivosti Č.. XX/S/ X/XXXXX/XXXX uzavretej medzi účastníkmi dňa 29.07.1997. Žalobca v zmysle uzavretej Zmluvy o poskytovaní a úhrade zdravotnej starostlivosti vyfakturoval zdravotnú starostlivosť faktúrou č. X/XXXX zo dňa 08.04.2004 sumu 184.837,20 Sk za mesiac marec 2004 za body a ostatné lieky, faktúrou č. X/XXXX zo dňa 08.04.2004 sumu 384.365,20 Sk za mesiac marec 2004 za cytostatiká, faktúrou č. X/XXXX zo dňa 07.05.2004 sumu 108.091,94 Sk za mesiac apríl 2004 za body a ostatné lieky a faktúrou č. X/XXXX zo dňa 07.05.2004 sumu 229.042,- Sk za mesiac apríl 2004 za cytostatiká. Žalovaný žalobcovi vyfakturované sumy neuhradil i napriek tomu, že podľa článku II. bod 4 Zmluvy mal a faktúry preplatiť do 30 dní od ich doručenia. V intenciách odvolacieho súdu v jeho uznesení č. k. 15Co 264/2011-518 zo dňa 30. apríla 2013, ktorým bol jeho v poradí prvý rozsudok zrušený, po doplnení dokazovania opätovne ustálil skutkový stav a s poukazom na relevantné ustanovenia zákona č. § 98/1995 Z.z. a zákona č. 273/1994 Z.z. dospel k záveru, že žaloba je v celom rozsahu dôvodná a nepovažoval za opodstatnenú námietku premlčania vznesenú žalovaným v priebehu konania čo do zaplatenia istiny a uplatňovaného poplatku z omeškania. Vo vzťahu k nároku na zaplatenie poplatku z omeškania konštatoval, že žalobca sa v žalobe domáhal zaplatenia úrokov z omeškania vo výške 16% odo dňa 06.06.2004 do zaplatenia, avšak v priebehu konania podaním doručeným súdu dňa 03.03.2014 zmenil petit žaloby v časti uplatneného príslušenstva, keď sa voči žalovanému domáhal

zaplatenia poplatku z omeškania vo výške 0,1% denne zo sumy 30.084,84 eur od 03.03.2010 do zaplatenia. Následne tak uznesením č. k. 16C/43/2008-598 zo dňa 7. marca 2014 pripustil požadovanú zmenu petitu žaloby v časti príslušenstva. S poukazom na § 38 ods. 3, 4 zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní, posúdil nárok žalobcu na zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,1% denne zo sumy 30.084,84 eur od 03.03.2010 do zaplatenia ako dôvodný a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi uplatnený poplatok z omeškania. Vychádzal zo zistenia, že žalovaný mal povinnosť uhradiť žalobcovi faktúry do 30 dní od ich doručenia. Posledná faktúra č. XX/XXXX zo dňa 07.05.2004 bola žalovanému doručená dňa 10.05.2004 a teda splatnosť nastala dňa 10.06.2004. Žalovaný sa neuhradením faktúr dostal do omeškania nasledujúcim dňom po splatnosti faktúry č. X/XXXX t.j. dňom 11.06.2004. Žalobca si voči žalovanému uplatnil poplatok z omeškania podľa v tom čase platného a účinného ustanovenia § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. až odo dňa 03.03.2010. Uviedol, že stratou platnosti a účinnosti novelizovaného ustanovenia § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. v znení zákona č. 138/2003 Z.z. po náleze Ústavného súdu SR zo 17. mája 2004, č. k. PL. ÚS 38/03-89 (uverejnený v Zbierke zákonov 15. júla 2004 pod č. 396/2004 Z.z.), ktorým bol vyslovený nesúlad § 38 ods. 4 citovaného zákona s článkom 20 ods. 1 druhou vetou, v spojení s článkom 13 ods. 3 a 4 Ústavy SR - sa "oživuje" (obnovuje) platnosť a účinnosť pôvodného znenia ustanovenia § 38 ods. 4 prv citovaného zákona, podľa ktorého bol poplatok z omeškania určený vo výške 0,1% z dlžnej sumy za každý deň omeškania, takže súd je povinný tento poplatok z omeškania veriteľovi priznať za celú dobu omeškania dlžníka. Výška poplatku z omeškania sa určuje podľa sadzby platnej v deň začiatku omeškania a zostáva rovnaká po celú dobu omeškania (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 93/2005). Mal za to, že nárok žalobcu na zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,1% denne z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa splatnosti účtovného dokladu (faktúry), je hmotnoprávnym nárokom a posudzuje sa podľa predpisov účinných v čase kedy k omeškaniu došlo t.j. v čase k 11.06.2004 a to bez ohľadu na to, kedy si tento nárok žalobca uplatnil. Mal za to, že poplatok z omeškania vo výške 0,1% z dlžnej sumy patrí za celé obdobie omeškania. Námietku žalovaného, že žalobca si nárok na poplatok z omeškania vo výške 0,1% denne uplatnil v čase keď zákon č. 273/1994 Z.z. už bol zrušený, posúdil ako bezvýznamnú, nakoľko k omeškaniu žalovaného došlo v čase účinnosti a platnosti zákona č. 273/1994 Z.z. Nestotožnil sa ani s námietkou premlčania nároku žalobcu na zaplatenie poplatku z omeškania, ktorú žalovaný vzniesol z dôvodu, že žalobca si nárok na poplatok z omeškania uplatnil podaním doručeným súdu dňa 06.03.2014 a domáhal sa poplatku z omeškania odo dňa 03.03.2010. Konštatoval, že vzťah medzi žalobcom a žalovaným sa spravuje Obchodným zákonníkom a teda námietka premlčania vznesená žalovaným nie je dôvodná, keď nárok žalobcu bol uplatnený v zákonnej štvorročnej lehote. So zreteľom na tieto právne závery dospel k záveru, že žalobcovi vznikol aj ním uplatnený nárok na zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,1% denne zo sumy 30.084,84 eur od 03.03.2010 do zaplatenia, teda za každý deň omeškania žalovaného s úhradou fakturovanej sumy žalobcom za poskytnutú a vykázanú zdravotnú starostlivosť poistencom žalovaného. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 255 ods. 1 C.s.p. O náhrade trov štátu, ktoré neboli vysporiadané z preddavkov, rozhodol tak, že povinnosť nahradiť štátu trovy, ktoré hradil, uložil žalovanému, nakoľko tieto trovy vznikli v dôsledku zavinenia žalovaného, nakoľko si nesplnil povinnosť zaplatiť žalobcovi ním uplatnený nárok a v spore bol neúspešnou stranou. Dodal, že štát, ktorý preddavkoval trovy dôkazu, má v tomto prípade rovnaké postavenie, ako každý iný subjekt, ktorému v súvislosti s dokazovaním takéto trovy vznikli.

2. Proti tomuto rozsudku, do výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi poplatok z omeškania vo výške 0,1 % zo sumy 30.084,84 eur za každý kalendárny deň omeškania od 03.03. 2010 do zaplatenia, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, aby bola žaloba v časti priznaného poplatku z omeškania zamietnutá, a to z dôvodu, že rozsudok súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia tejto časti veci a je nepreskúmateľný pre absenciu odôvodnenia. Namietal priznanie poplatku z omeškania podľa zákona č. 273/1994 Z.z., ktorý bol ku dňu 01. 11. 2004 zrušený a nahradený zákonom č. 580/2004 Z.z., ktorý neobsahuje osobitné ustanovenie týkajúce sa sankcií za oneskorené plnenie zdravotnej poisťovne. Žalobca si uplatnil nárok na poplatok z omeškania dňa 03. 03. 2014, pričom k omeškaniu malo dôjsť dňa 06. 06. 2004, žalobca si tak uplatnil nárok na poplatok z omeškania 10 rokov potom, ako malo dôjsť k omeškaniu so splnením záväzku. Mal za to, že poplatok z omeškania je samostatné majetkové právo, ktoré predstavuje dennú sankciu za oneskorené plnenie, priznanú priamo zákonom, a preto odo dňa zrušenia zákona neexistuje právny dôvod, pre ktorý žalobcovi vznikol nárok na poplatok z omeškania. Zotrval tiež na námietke premlčania. Vo vzťahu k rozsudku Najvyššieho súdu sp.zn. 2Cdo 93/2005

poukázal na to, že tento nerieši situáciu, kedy si žalobca 10 rokov po splatnosti pohľadávky uplatnil poplatok z omeškania na základe zrušeného právneho predpisu. Poukázal na to, že rozsudok súdu prvej inštancie je v časti týkajúcej sa poplatku z omeškania rozporný, keď na jednej strane konajúci súd uvádza, že právo na poplatok z omeškania vzniklo ako príslušenstvo pohľadávky ku dňu omeškania a posudzuje sa na základe právneho predpisu platného v čase splatnosti pohľadávky v nezmenenej výške počas celej doby omeškania, na druhej strane v otázke premlčania rozhodol tak, že námietka nie je dôvodná napriek tomu, že žalobca si uplatnil nárok na poplatok z omeškania 10 rokov po splatnosti pohľadávky, kedy podľa názoru súdu malo dôjsť k vzniku nároku na poplatok z omeškania. Svoju argumentáciu týkajúcu sa premlčania poplatku z omeškania opieral o rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1 Cdo 57/2009, zo záverov ktorého vyplýva, že povinnosť platiť úroky z omeškania so splnením dlhu nevzniká samostatne (nanovo) za každý deň trvania omeškania, ale jednorázovo v deň, v ktorom sa dlžník ocitol v omeškaní so splnením tohto záväzku; týmto dňom začína plynúť premlčacia doba a jej uplynutím sa právo premlčí ako celok. Nesúhlasil ani s uložením povinnosti nahradiť štátu trovy znaleckého dokazovania, keď znalecký posudok nebolo možné vypracovať z dôvodu, že nebolo možné zistiť, kde sa nachádza zdravotná dokumentácia dotknutých pacientov, resp. zdravotná dokumentácia nebola kompletná, a to z dôvodu porušenia povinnosti na strane žalobcu, ktorý nenaložil so zdravotnou dokumentáciou v súlade so zákonom č. 273/1994 Z.z.

3. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie považuje za zákonný. Poukázal na závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Obdo/44/2015, že výška úrokov z omeškania či poplatku z omeškania sa určuje podľa právneho predpisu platného a účinného v deň, keď sa dlžník dostal do omeškania, bez ohľadu na zmeny vyplývajúce z novej právnej úpravy alebo z meniacich sa sadziieb úrokov sa táto výška nemení, pokiaľ by to nestanovil nový predpis. Taktiež poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo 72/2008, na nálezy Ústavného súdu SR sp.zn. II. ÚS 354/06, II. ÚS 355/06 a II. ÚS 356/06. Poukázal na to, že omeškanie žalovaného vzniklo postupne, ide o neuhradené platby za faktúry za marec a apríl 2004 splatné v máji a júni 2004. Veriteľovi vznikol nárok na poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa splatnosti účtovného dokladu. Namietal, že by zmaril vypracovanie znaleckého posudku. Z uvedených dôvodov navrhol rozsudok súdu prvej inštancie napadnutej časti potvrdiť.

4. Odvolací súd rozsudkom zo dňa 31.marca 2020 sp.zn. 8Co/116/2019-1178 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu v časti priznania poplatku z omeškania zamietol. Žalovaný namietal, že tento poplatok nemožno žalobcovi priznať počnúc 01.11.2004, nakoľko zákon č. 273/1994 Z.z. bol týmto dňom zrušený a nahradený zákonom č. 581/2004 Z.z., ktorý neobsahuje ustanovenie týkajúce sa sankcie za oneskorené plnenie zdravotnej poisťovne. Mal za to, že odo dňa zrušenia zákona neexistuje právny dôvod, pre ktorý by žalobcovi vznikol nárok na poplatok z omeškania. Odvolací súd konštatoval, že povinnosť dlžníka zaplatiť úroky z omeškania je jedným z právnych následkov omeškania dlžníka so splnením peňažného dlhu (záväzku) a spočíva v tom, že dlžník musí poskytnúť veriteľovi okrem vlastného plnenia (istiny) tiež stanovené percento z tej časti dlhu, s ktorým sa dostal do omeškania. V dôsledku omeškania dlžníka nevznikne medzi ním a veriteľom nový záväzkový vzťah; ak vznikne dlžníkovi povinnosť zaplatiť veriteľovi úroky z omeškania, dochádza tým k zmene v obsahu záväzkového právneho vzťahu spočívajúcej v tom, že vedľa povinnosti splniť hlavný záväzok, je dlžník povinný splniť tiež záväzok vedľajší (akcesorický). Povinnosť platiť úroky z omeškania nemôže trvať dlhšie ako trvá hlavný záväzok, splnením dlhu alebo jeho zánikom z iného dôvodu, zaniká tiež povinnosť platiť úroky z omeškania ako vedľajší záväzkový právny vzťah; zostáva tu iba povinnosť zaplatiť už splatné úroky z omeškania. Ak sa premlčí hlavný záväzok, dochádza k premlčaniu i vedľajšieho záväzku. Úroky z omeškania majú povahu opakujúcich sa dávok, ktoré možno veriteľovi priznať súdnym rozhodnutím, i keď sa stanú splatnými iba v budúcnosti. To okrem iného znamená, že pre povinnosť dlžníka platiť úroky z omeškania sú rozhodujúce iba okolnosti, ktoré nastali v dobe, keď došlo k omeškaniu so splnením dlhu z hlavného záväzkového právneho vzťahu; tým sa odlišuje od povinnosti platiť nájomné alebo ďalšie obdobné plnenia, ktoré sa síce tiež pravidelne opakujú, ale u ktorých sa k vzniku nároku na každú ďalšiu dávku vyžaduje, aby v budúcnosti pristúpili ďalšie právne skutočnosti (napr. v prípade nájomného je touto ďalšou právnou skutočnosťou bývanie v byte). So zreteľom na uvedené odvolací súd zastával názor, že povinnosť platiť úroky z omeškania nevzniká samostatne každý deň trvania omeškania, ale vzniká jednorázovo v deň, v ktorý sa dlžník ocitol v omeškaní so splnením svojho záväzku. Týmto dňom začína plynúť premlčacia doba na uplatnenie nároku na zaplatenie úrokov z omeškania a jej uplynutím sa právo na úroky z omeškania premlčí ako celok. Odvolací súd sa tak priklonil k záverom vyplývajúcim

z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo 157/2009 z 29.júna 2010, ktoré si už v minulosti vo svojej rozhodovacej činnosti osvojil. Odvolací súd sa tak odklonil od rozhodnutí, v ktorých dospel Najvyšší súd SR k opačnému záveru, a to že právo na zaplatenie úrokov z omeškania vzniká a premlčuje sa za každý deň omeškania samostatne (rozsudok sp.zn. 4 Obo 319/99, sp.zn. 2Obdo 36/2010), pretože podľa názoru odvolacieho súdu tieto závery nie dôsledne zohľadňujú, že ide o príslušenstvo pohľadávky a že povinnosť platiť úroky z omeškania predstavuje vedľajší (akcesiorický) záväzkový vzťah, a preto právo na úroky nevzniká samostatne (nanovo) každý deň omeškania so splnením záväzku. Na rozdiel od súdu prvej inštancie odvolací súd bol toto názoru, že splatnosťou žalovanej pohľadávky (istiny) začala plynúť premlčacia doba aj pre uplatnenie poplatku z omeškania. Žalobca si poplatok z omeškania zo žalovanej istiny uplatnil podaním doručeným na súd dňa 03.03.2014. Všeobecná štvorročná premlčacia doba na uplatnenie práva na zaplatenie poplatku z omeškania žalobcovi začala plynúť súbežne s premlčacou dobou hlavného záväzku (žalovanej istiny), teda najneskôr dňom 11.06.2004. Pokiaľ si žalobca uplatnil poplatok z omeškania na súde až dňa 03.03.2014, bolo tak oneskorene, teda po uplynutí štvorročnej premlčacej doby. Hoci poplatok z omeškania denne prirastá k pohľadávke, nepremlčuje sa denne, pretože pre povinnosť dlžníka platiť poplatok z omeškania sú rozhodujúce iba okolnosti, ktoré nastali v dobe, keď došlo k omeškaniu so splnením dlhu z hlavného záväzkového vzťahu. V prejednávanej veci povinnosť platiť poplatok z omeškania nevznikala samostatne/nanovo za každý deň trvania omeškania, ale vznikla jednorázovo v deň, ktorým sa žalovaný ocitol v omeškaní so splnením záväzku, následne narastal iba počet dní omeškania. Dňom splatnosti hlavného záväzku začala plynúť premlčacia doba na uplatnenie nároku na zaplatenie poplatku z omeškania a jej uplynutím sa právo na poplatok z omeškania premlčalo ako celok. Za dôvodnú preto nemožno považovať argumentáciu žalovaného, že poplatok z omeškania je samostatné majetkové právo, ktoré predstavuje sankciu za oneskorené plnenie, ktorá je stanovená ako denná sankcia a teda právo na poplatok z omeškania vzniká žalobcovi denne a denne sa aj premlčuje. Nemôže preto obstať ani jeho obrana, že zmenou právnej úpravy (zrušením zákona č. 273/1994 Z.z.) zanikol právny dôvod pre priznanie poplatku o omeškania. Povinnosť platiť úroky z omeškania tu totiž nevznikala samostatne za každý deň trvania omeškania s úhradou faktúr, ale ako už bolo vyššie uvedené vznikla jednorázovo v deň, v ktorý sa žalovaný ocitol v omeškaní so splnením záväzku.

5. Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 26.apríla 2023 sp. Zn. 6Cdo/6/2022 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, keď pri posudzovaní vzniku premlčania nároku na poplatok z omeškania v obchodnoprávnom vzťahu aplikoval právny názor týkajúci sa posúdenia nároku na úroky z omeškania podľa Občianskeho zákonníka, a to s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Obdo 4/2006, 2Obdo 23/2010, 2Obdo 36/2010, 5Cdo 24/2018.

6. Odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.), opätovne prejednal vec a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

7. Podľa § 391 ods.1 Obchodného zákonníka, pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné.

Podľa § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka, pri právach vzniknutých z porušenia povinnosti začína premlčacia doba plynúť dňom, keď bola povinnosť porušená, ak nie je pre premlčanie niektorých týchto práv ustanovená osobitná úprava.

Podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

8. Najvyšší súd SR v rozsudku sp.zn. 1 Obdo 4/2006 konštatoval, že odvolací súd rozhodol správne, keď priznal žalobcovi poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania v sume 927 031,66 Sk. Ide o dennú sankciu, premlčuje sa denne a vzniká na ňu veriteľovi právo. Premlčuje sa postupne, ak svoju povinnosť zdravotná poisťovňa nesplní. Žalobca v prejednávanej veci uplatnil poplatok z omeškania podľa zákona č. 273/1994 Z. z., preto takáto sankcia nemôže byť príslušenstvom pohľadávky podľa § 121 ods. 3 Obč. zák. Ide o samostatné majetkové právo, ktoré je dennou (0,1 %/denne) majetkovou sankciou.

9. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp.zn. 2Obdo 36/2010 poukázal zaujal právny názor k otázke premičania nároku na zaplatenie úroku z omeškania, že právo na úrok z omeškania je právom, ktoré sa premičuje za každý deň samostatne, pričom nemusí byť uplatnené za celé obdobie omeškania. Uvedenému výkladu svedčí aj znenie ust. § 391 ods. 1 Obch. zák., podľa ktorého pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premičacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné. Uplynutím už len jediného dňa v rozsahu jeho 24 hodín sa dlžník môže dostať do omeškania nezaplatením istiny a už za tento deň môže veriteľ uplatniť svoje právo na úrok z omeškania, ako aj za každý nasledujúci deň omeškania bez toho, aby bolo potrebné súčasne uplatniť aj nárok na zaplatenie istiny ako hlavného záväzku. Úrok z omeškania vzniká v dôsledku povinnosti dlžníka splniť záväzok, t.j. z povinnosti nebyť v omeškaní a ak dlžník svoj záväzok nesplní, resp. záväzok nezanikne najneskôr v deň jeho splatností, dlžník porušil povinnosť nebyť v omeškaní, z ktorej vzniká právo na úrok z omeškania za tento deň. Zároveň k rovnakému dňu porušenia povinnosti začína plynúť premičacia doba k takto vzniknutému právu z porušenia povinnosti k úroku z omeškania. Porušením svojej povinnosti splniť záväzok, resp. povinnosť nebyť v omeškaní, dlžník vytvára pre seba každý deň novú možnosť porušiť povinnosť splniť záväzok i nasledujúci deň. Trvanie omeškania je preto potrebné chápať a vykladať ako každodenné nové porušenie povinnosti dlžníka splniť záväzok. Úroky z omeškania sa premičujú vo všeobecnej štvorročnej premičacej dobe (citované ust. § 397 Obch. zák.), z čoho vyplýva, že ich možno úspešne uplatniť v uzavretom časovom intervale, ohraničenom štyrmi rokmi odo dňa podania žaloby späťne (ostatné neskoršie sú premičané v dôsledku uplynutia všeobecnej štvorročnej premičacej doby k jednotlivým denným úrokom z omeškania) a dňom, keď vznikne možnosť na účinné vznesenie námietky premičania voči istine. Tento interval je však vždy maximálne 4 roky bez jedného dňa a každým uplynutým dňom sa o deň znižuje. Z uvedeného je zrejmé, že veriteľ môže podať žalobu po uplynutí premičacej doby k istine s tým, že určí prvý a posledný deň omeškania, pretože tieto dni už uplynuli tak, ako to uplatnil žalobca v návrhu a ako odvolací súd správne určil moment uplatniteľnosti a vymáhateľnosti nároku na úrok z omeškania od 12. 10. 2003, t. j. 4 roky pred podaním návrhu na súd vo veci.

10. Najvyšší súd SR v rozsudku sp.zn. 5Cdo 24/2018 sa zaoberal otázkou premičania úrokov z omeškania v konaní, v ktorom bol predmetom nárok na zaplatenie úrokov z omeškania z istiny 4.979.087,83 EUR kvalifikovanej ako nárok na náhradu škody spôsobenej protiprávnym konaním žalovaného v ich obchodnoprávnom vzťahu. Dovolať rozporoval iba nesprávnu interpretáciu ustanovenia § 391 a nasl. Obchodného zákonníka vo vzťahu k premičaniu úrokov z omeškania. Konštatoval, že Obchodný zákonník obsahuje úpravu úrokov z omeškania, ako aj premičania, preto je úprava v Obchodnom zákonníku na obchodno-záväzkové vzťahy výlučná. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa interpretáciou ustanovení týkajúcich sa práva na úrok z omeškania a jeho premičania vyplývajúceho z obchodnoprávnych vzťahov zaoberal. V rozsudku z 18. augusta 2011 sp.zn. 2 Obdo 36/2010 vyslovil, že právo na úrok z omeškania je právom, ktoré sa premičuje za každý deň samostatne, pričom nemusí byť uplatnené za celé obdobie omeškania. Uvedenému výkladu svedčí aj znenie ust. § 391 ods. 1 Obch. zák., podľa ktorého pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premičacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné. Uplynutím už len jediného dňa v rozsahu jeho 24 hodín sa dlžník môže dostať do omeškania nezaplatením istiny a už za tento deň môže veriteľ uplatniť svoje právo na úrok z omeškania, ako aj za každý nasledujúci deň omeškania bez toho, aby bolo potrebné súčasne uplatniť aj nárok na zaplatenie istiny ako hlavného záväzku. Úrok z omeškania vzniká v dôsledku povinnosti dlžníka splniť záväzok, t.j. z povinnosti nebyť v omeškaní a ak dlžník svoj záväzok nesplní, resp. záväzok nezanikne najneskôr v deň jeho splatností, dlžník porušil povinnosť nebyť v omeškaní, z ktorej vzniká právo na úrok z omeškania za tento deň. Zároveň k rovnakému dňu porušenia povinnosti začína plynúť premičacia doba k takto vzniknutému právu z porušenia povinnosti k úroku z omeškania. Porušením svojej povinnosti splniť záväzok, resp. povinnosť nebyť v omeškaní dlžník vytvára pre seba každý deň novú možnosť porušiť povinnosť splniť záväzok i nasledujúci deň. Trvanie omeškania je preto potrebné chápať a vykladať ako každodenné nové porušenie povinnosti dlžníka splniť záväzok (obdobne aj v rozsudku z 31. júla 2012 sp.zn. 2 Obdo 23/2012). Senát sa stotožnil s vyššie uvedeným názorom a na jeho podporu poukázal aj na ďalšie právne názory vyjadrené v odbornej spisbe. "Obchodnoprávne úroky z omeškania sa premičujú samostatne, vždy vo vzťahu ku každej jednotlivej splátke úroku z omeškania v štvorročnej premičacej dobe nezávislej od istiny" Števíček, M. Grausová, K.: Premičanie úrokov z omeškania, Bulletin slovenskej advokácie 2010, č.12, str. 22. "Postupné premičanie úrokov z omeškania je výsledkom určitej rovnováhy medzi záujmami dlžníka a veriteľa. Na jednej strane chráni dlžníka pred hromadením nárokov, na druhej strane umožňuje veriteľovi úspešne sa domáhať úrokov z omeškania aj v prípade, ak sa iné,

skôr vzniknuté úroky už premlčali. Jednorazovým premlčaním by sa však bez racionálneho dôvodu zohľadňovali len záujmy dlžníka" Hlušák,M: Premlčanie úrokov z omeškania, Súkromné právo 2018, č. 4 str.158.

11. V preskúmvanej veci správne súd prvej inštancie aplikoval na posúdenie žalovaným vznesenej námietky premlčania nároku na zaplatenie poplatkov z omeškania ustanovenia Obchodného zákonníka vzhľadom na to, že právny vzťah medzi stranami sa spravuje Obchodným zákonníkom. Z tohto dôvodu bolo potrebné vykladať obchodnoprávne ustanovenia o premlčaní a úrokoch z omeškania v intenciách právnych názorov zaujatých v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR v obchodnoprávných veciach sp. zn. 1Obdo 4/2006, 2Obdo 23/2010, 2Obdo 36/2010, 5Cdo 24/2018, z ktorých vyplýva záver, že poplatok z omeškania nie je príslušenstvom pohľadávky ale sankciou, ktorá sa premlčuje denne, rovnako úrok z omeškania je právom, ktoré sa premlčuje za každý deň samostatne. So zreteľom na uvedené je potom správny záver súdu prvej inštancie, že žalovaným vznesená námietka premlčania nie je dôvodná, nakoľko nárok žalobcu na zaplatenie poplatku z omeškania bol uplatnený na súde v štvorročnej lehote.

12. So zreteľom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1,2 C.s.p.

13. O nároku na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C.s.p., § 453 ods. 3 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. Žalobcovi, ktorý mal v odvolacom konaní plný úspech, priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu. Neúspešnému žalovanému vznikla povinnosť nahradiť trovy konania štátu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

14. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).